

FANLAR INTERRATSIYALASHUVIDA TA'LIMY TOPSHIRIQLARNING O'ZIGA XOS O'RNI

G'oyibnazarova Nargiza Raximjonovna

Namangan VXTXQTMOHM, Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari
kafedrasida katta o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7125965>

Annotatsiya. Mazkur maqola boshlang'ich ta'lim ona tili va matematika darslarida turli topshiriqlarni bajarish orqali fanlardagi mavzularni mustahkamlash asosida o'zaro uygunlashtirish haqida yozilgan.

Kalit so'zlar: didaktika, ta'limiy topshiriq, so'z, gap, raqam, son, geometrik shakllar, metodika, savollar, xona birliklari

КОНКРЕТНАЯ РОЛЬ УЧЕБНЫХ ЗАДАНИЙ В МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОСТИ

Аннотация. Данная статья написана о гармонизации начального образования на основе закрепления предметов на уроках родного языка и математики путем выполнения различных заданий.

Ключевые слова: дидактика, образовательное задание, слово, предложение, число, число, геометрические фигуры, методика, вопросы, единицы измерения

SPECIFIC ROLE OF EDUCATIONAL TASKS IN THE INTERRATION OF SCIENCES

Abstract. This article is written about mutual adaptation on the basis of strengthening subjects in primary education by performing various assignments in the lessons of native language and mathematics.

Keywords: didactics, educational assignment, word, sentence, number, number, geometrical shapes, methodology, questions, room units.

KIRISH

Uzluksiz ta'lim tizimini modernizatsiyalash O'zbekiston ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining eng muhim omillardan biri hisoblanadi.

Boshlang'ich ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilarning bilish faolligini oshirish bevosita tizimda bo'layotgan o'zgarishlar bilan bo'g'liq.

Xalq ta'limi tizimiga raqamli texnologiyalarning joriy etilishi ham maktablarda faoliyat olib borayotgan barcha o'qituvchilarni ham o'z ustida ishlash ko'nikmasini oshirib borishini talab etadi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Bugungi kunda boshlang'ich sinflardagi integratsiyalashgan darslar ta'limning birinchi qadamlaridan boshlab bolaga borliqni bir butun holatda tasavvur qilishni, undagi hamma narsa o'zaro bog'langanligini tushunishga qaratilgan.

Ona tili va matematika fanlarini bo'glab o'rgatish texnologiyalarini takomillashtirish integratsiyalashga qaratilgan texnologiyalarini takomillashtirish bugungi davr talabiga mos keladi.

Bular yanada kengayib turli fanlarning mah'umotlarini o'z ichiga olgan tarmoqlarni o'z ichiga olgan holda soni ortib boradi. Bu esa fanlar integratsiyalashib o'rganilishini ta'minlaydi

Boshlang'ich ta'limdagi integratsiya borliqdagi turli xil lokal, ajralib qolgan, bog'lanishsiz ko'rinishdagi hodisalarni o'zaro bog'langan kompleks holatda o'rganish imkonini beradi. Integratsiyalashgan ta'limni tashkil qilishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining yoshini fani bilan

birlashtirish shaxsning psixoloigik, mantiqiy va ijodiy fikrlash qobiliyatini hisobga olgan dunyoning rang-barangligini ko'rsatish va bunda ona tili fanini matematika o'stiradi kreativligini hamda kognitivligini oshishiga ta'sir qiladi.

Hozirgi zamon ta'lim tizimida xalqaro tadqiqotlarning joriy etilayotganligi boshlang'ich tahlimidagi integratsion jarayonlar o'zining ko'rinishiga qarab yetarli darajada murakkab va serqirra sabab pedagogik va psixologik nuqtai nazardan tahlil qilishni talab qiladi.

Ma'lumki, xalqaro dasturlarva tadqiqotlarda ham fanlar intergatsion tarzda o'rganishni nazarda tutiladi.

Pedagogik integratsiya -ta'lim tizimi doirasida o'quvchini o'z-o'zini rivojlantirishga yo'naltirilgan mazmunning bir turdagi qismlari va elementlari, shakli va uslubini mutanosib ravishda birlashtirgan aloqadir. O'quvchilarni o'zini o'zi rivojlantirishga eltuvchi ta'lim doirasidagi o'qitishning bir turdagi qismlari va tarkibiy elementlari, shakli va uslublararo maqsadga mos tuzilmaviy-tashkiliy aloqadir.

Xalqaro tadqiqotlarda ham ona tili va o'qish savodxonligi hamda matematika fanlari bo'yicha topshiriqlar berilgan. Bshlang'ich ta'lim davridan boshlab o'quvchilarni tadqiqotlarga tayyorlab borishda integratsion ta'limiy topshiriqlar bilan ishlash alohida o'ringa ega desak bol'adi.

Boshlang'ich sinflardagi integratsiyalashgan darslar bolani ta'limning ilk bosqichidayoq barcha elementlari o'zaro bog'liq bo'lgan dunyoni yaxlit bir holatda tasavvur qilishga o'rgatadi. Shunday qilib, boshlang'ich maktabda integratsiyalashgan darslarni bir – biriga yaqin bo'lgan bilimlar toifasini birlashtirib o'qitishni taqoz etadi.

O'quv jarayonlar fanlar integratsiyasini uch xil ko'rinishda mavzulararo, fanlararo, tushunchalararo integratsiya bo'lishini nazarda tutsak ona tili va matematika fanlarini bog'lab o'rgatish orqali integratsiyalashgan texnologiyalarini takomillashtirish oid amaliy topshiriqlar asosida o'rgatish yo'llari xususida fikrlar jamlangan.

Bunda "Ona tili" fani bilan "Matematika" fani o'rtasidagi mavzu va tushunchalarni integratsiyalash texnologiyalarini takomillashtirilgan variantlarini kiritilishini ko'zda tutgan holda yondashihni talab etadi.

Bunda dastur bo'yicha yillik rejalarda berilgan ona tili faniga va matematika faniga (arifmetika, algebra va geometriyaga doir mavzular va tushunchalar) oid o'rganiladigan mavzular hamda qo'llaniladigan tushunchalarni uyg'unlashtirib o'rganish natijasida kundalik hayotda va amaliy jarayonlarda ongli, anglash doirasi kengayadi.

Masalan, ona tili darsida tilga amaliy qo'llash bilan bir qatorda boshqa fanlarga doir tushunchalar kiritilgan. Matematika esa matematika savodxonligini oshirish bilan bir qatorda so'zlashuvga xos so'zlarni va tushunchalar ham o'rganib boriladi.

Integratsiyalashgan darslarni tashkil qilishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda ona tili va matematika sohalaridagi bilimlarini mujassam shaklga solib, bu fanlarning ham ta'limiy ham hayotiy uyg'un jihatlarini ko'rsata olishga imkon beradi.

Hayotiy ko'hikmalar kategoriyasi keng ma'noga ega, chunki hayotingizda foydali bo'lgan har qanday mahorat hayot qobiliyati deb hisoblanishi mumkin. Kerakli hayotiy ko'nikmalar madaniyatga va insonning yoshiga bog'liq. Bilamizki, har bir sinf o'quvchiarining o'ziga xos anglash qobiliyati bor.

Demak, fanlardagi mavzularni integratsiyalash o'quvchi shaxsining ijodiy fikr yurita

olish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Tasavvurlarini bo'ytadi. Har bir o'rganilgan bilimlarni o'ziga xos jihatlarni ko'ra olishiga zamin ko'mak beradi. Ijod qilishga, qaror qabul qilishga o'rgatadi.

TADVIQOT NATIJALARI

Matematika: Topshiriq: Asalarilar chelagidagi raqam va sonlardan nimani anglatadi? Fikr yuritingchi! Nnimalarni bilib oldingiz?

Javob: Asalarilar asal yig`adi? Ular chelagidagi raqam va sonlar asalni miqdorini bildiradi. Demak bu rasmdagi birinchi asalari 8 kg, ikkinchi asalari esa 36 kg, uchunchi asalari 81 kg, to`rtinchi asalari 6 kg asal yig`anini bildiradi.

Asal kg va litrlarda o`lchanishini ham bilib oldik



Ona tili savodxonligi boyicha:

1. Arilar nima qilyapti ?
2. Asalarilar haqida nima bilasiz?

Mulohaza uchun: Arining chelagida asal bor. To`grimi?

J: Ha asal bor

Nega? Chunki asalari gullardan asal yig`adi

Rasmi topshiriq:



Uychada qanday shakllar ko`ryapsiz? Tasavvur qiling. Deraza oynalari nechta? Mulohaza yuriting.

J: Uchburchak, to`rtburchaklar bor. Uchburchak va tortburchak. Ular shakllarning nomi. Derazalar 7 ta va yetti derazalar sonini bildiradi. Demak xonalar k`op ekan. Qarama -qarshi tomonda ham deraza bor bo`lsa Jami 14 bo`lishi mumkin.

Ona tili savodxonlik bo`yicha

Do`stim Salmjon uy qurishdi. Uy quyoshga qaragan. U ikki qavatli. Uyda bolalar xonasi va darsxona bor. Yana boshqa xonalar ham koo`p. Uyda qishda ham yashash mumkin.



Ushbu rasmdagi chavandozga ism va otga nom qo`ying. Qisqa hikoya tuzing.

Ona tili: Dilshod Cavandoz U Saman laqabli oti bilan birga musobaqalarda qatnashadi. Ot juda chopqir va chaqqon. U Dilshodning do`sti.

Chavandoz so`zining bo`ginlaridan ochiq bog`inli so`zlar yasang?

Cha-van-doz - chana, chaman, charos

MUHOKAMA

Matematika: Chavandoz kunning birinchi yarmida maydonda mashq qiladi. Uning mashqlari davomiyligi 12 soatning teng ikki qismining yarmiga tog`ri keladi. Qolgan bir qismida sayr qiladi. Ular necha soat sayr qiladi.

O`quvchilarga she`r beriladi

Qo`shiq kuylar bolajon,

Kulib boqar lolajon. Bolalar, ushbu misralarni tahlil qiling.

Bolalar: Bola chirioyli qo`shiq aytsa lola guli ham kulib atrofga boqqanday yoqimli bo`lishi haqida so`z boradi.

Quyida turgan olmani Barno singlisiga yarmini berdi, singlisi Salima esa uni ikkidan bir qismini oldi. Ular olmani necha qismini bo`lihgani?



Ona tili: Quyosh rasmiga diqqat bilan kuzating. Uni ta`riflab bering. Bu rasm nimasi sizga yoqdi? Nega? O`z fikringizni yozib bering.



Matematikaga bog`lash: Rasmda matematikaga xos nimalarni ko`ryapsiz? Ularni yozing.

XULOSA

O`zaro aloqadorlik-mohiyatiga ko`ra ikki o`quv predmetlari orasidagi aloqadorliklarni ya`ni birinchi o`quv predmeti bo`yicha o`zlashtirilgan bilim va ish harakat usullarini ikkinchisida qo`llashi va aksincha qo`llanilishini ifodalaydi. Integrativ aloqadorlik-esa nisbatan yuqori darajali aloqadorlik bo`lib, avval zikr etilganlaridan o`quv dasturiga maqsadga muvofiq kiritilganligi bilan farq qiladi va albatta uni ta`minlashni talab etadi. Natijada ob`yekt haqida tizimli mukammal bilim ish harakat usullari shakllanishiga imkon yaratadi.

REFERENCES

1. Matchonov S .”Boshlang’ich sinf o’qish darslarini pedagogik texnologiyalar asasida tashkil etish” –T. 2008. 29-40 b
2. Tolipov O’, M. Usmonbekova. Pedagogik texnologiyalarning tadbqiqiy asoslari- T. 2006. 230 b
3. Sobirov B, Sultonmurodov D ”Pedagoglarni pdagogik kompetentligini oshirishga talablar” Zamonaviy ta’lim 2015- yil 7- son. 60-61-bet